

Bibliotheek UvA/HvA

Jaarverslag 2021

Voorwoord

En opnieuw was er een coronajaar!

In het late voorjaar van 2021, na een lange en strikte lockdown, heerste er nog optimisme dat uitgroeide tot bewegingsruimte in de zomer. Maar al snel keerden de beperkingen terug en belandden wij aan het einde van het jaar in een nieuwe lockdown. Dit patroon bepaalde uiteraard de ruimte voor de Bibliotheek: restricties voor studenten, voor onderzoekers, docenten, voor onze medewerkers en voor bezoekers. De Bibliotheek (met name locatie UB Singel) bleef weliswaar geopend, maar was beperkt in toegang en dienstverlening. Thuiswerken bleef de norm en mocht dat voor groepen medewerkers niet kunnen, zoals voor baliemedewerkers, dan zaten zij verscholen achter plexiglasschermen en mondkapjes. Toch ging het werk gewoon door. Achter de schermen (letterlijk) werd veel werk verzet, waarbij de nodige flexibiliteit van medewerkers werd gevraagd. De continuïteit van de organisaties bleef gehandhaafd en kreeg soms door de corona situatie een extra impuls. Zo nam de digitale levering van documenten een grote vlucht. Projecten liepen door, of werden opgestart, zoals het Digitaal depot, het programma Ruimtegebruik Depots in het IWO-gebouw waarin het depot van de Universiteitsbibliotheek en het Allard Pierson is ondergebracht, of de voorbereidingen voor de nieuwe Universiteitsbibliotheek in de binnenstad. De Hogeschool bibliotheek bereidde zich voor op de verhuizing van een deel van de collectie en dienstverlening in verband met de bouw van het Jakoba Mulderhuis op de Amstelcampus.

De vernieuwing, met name de digitale transitie van de Bibliotheek, zette in de volle breedte door, ook hier soms ‘gestimuleerd’ door corona. Dit laatste geldt met name voor de ‘Online Study Space’ (aanvankelijk Onlibrary genoemd). Het concept waarbij een digitale studie-omgeving voor studenten is gecreëerd gebaseerd op samen studeren, bleek al snel een innovatief succes te zijn. Innovatief en succesvol was ook het Data Science Center dat in de Bibliotheek een plaats heeft gekregen.

Het Allard Pierson kan, ondanks corona, terugkijken op een succesvolle tentoonstelling ‘Godinnen van de Art Nouveau’. Dankzij toegekende subsidies konden een medewerker educatie en een ‘nieuw erfgoedtalent’ worden aangetrokken, die zich via onderzoek focust op diversiteit en inclusie. FLOOR (het cultureel platform van de HvA) wist zich te positioneren vanuit de nieuwe locatie op de Amstelcampus. Zowel voor het Allard Pierson als voor FLOOR geldt dat zij via online activiteiten – en in geval van het Allard Pierson ook diensten – publiek en nieuwe doelgroepen wisten te bereiken.

Al met al was 2021, behalve het tweede coronajaar, een jaar waarin wij het beleidsplan herijkten en focus aanbrachten in onze activiteiten. Tot de prioriteiten behoorde het programma Strategische Personeelontwikkeling. Een bibliotheek in transitie vraagt immers om de doorontwikkeling van competenties, of de verwerving van nieuwe expertises door medewerkers. De individuele gesprekken over scholings- en ontwikkelwensen met alle medewerkers vormden het sluitstuk van het programma. De oogst van de gesprekken werd samengebracht in een indrukwekkend scholingsplan dat in 2022 en 2023 zal worden uitgevoerd.

Wij mogen dus terugkijken op een goed jaar. Een jaar waarin wij onze dienstverlening verrijkten met nieuwe initiatieven, waarin we versneld oplossingen vonden in het digitale domein om studenten, onderzoekers, docenten en publiek van dienst te zijn. Wij willen hun wereld verrijken met kennis. Wij, medewerkers van de Bibliotheek, willen tegelijkertijd onze eigen wereld verrijken door expertise- en competentieontwikkeling.

Gerard Nijsten

Directeur Bibliotheek UvA/HvA

Open Science and Education (Onderwijs- en Onderzoeksondersteuning)

Het Data Science Centre kijkt uit naar de resultaten van unieke interdisciplinaire samenwerkingen.

Paul Groth

Vorig jaar lanceerde de Universiteit van Amsterdam het Data Science Centre (DSC) om innovatie, kennisuitwisseling en kruisbestuiving van datawetenschap op alle faculteiten te bevorderen. Wetenschappelijk directeur Paul Groth, hoogleraar Algorithmic Data Science, vertelt over de kracht van datawetenschap.

Welke resultaten heeft het Data Science Centre tot nu toe geboekt?

“De eerste grote uitdaging voor het Data Science Centre was om een nieuwe organisatie op te zetten. Denk hierbij onder andere aan het lanceren van een nieuwe website en het ontwikkelen van onze communicatiekanalen. Dankzij onze inbedding in de Bibliotheek konden we ook onze eerste Data Science Day en diverse financieringsprogramma's organiseren.

Het eerste programma, het 'Accelerate Programme', stimuleert via aanvullende financiering het aannemen van datawetenschappers op elke faculteit. In 2021 hebben we zo veertien datawetenschappers geworven. Daarnaast ontwikkelden we ook een 'PhD Innovation Programme', waarmee we de aanstelling van zeven nieuwe PhD-studenten hebben gefinancierd. Hun onderzoeksvorstellen vertegenwoordigden vijfen-vijftig unieke interdisciplinaire samenwerkingen, een fantastisch resultaat.

Een treffend voorbeeld van zo'n samenwerking richt zich op de vraag hoe je kosten kunt besparen door afwijkingen in tanden te detecteren via röntgenstralen in plaats van via zeer prijzige medische scans. Dit is alleen mogelijk door het gebruik van de zwaarste en meest geavanceerde machine learning-modellen. Het is een zeer complex probleem en daarmee een erg spannende uitdaging voor een datawetenschapper.”

Het Data Science Centre richt zich op het universiteitsbreed promoten van datawetenschap. Hoe stimuleren jullie interdisciplinaire samenwerking?

“Op de vrijdagen houden we 'Coffee and Data Sessions', waarbij we naast koffie ook geavanceerde Data Science training aanbieden. De deelnemers leren hier diverse methodes voor machine learning en datavisualisatie: het grafisch weergeven van complexe informatie. Daarnaast houden we samen werksessies waarin bijvoorbeeld datawetenschappers van de faculteiten ook de universiteit zelf analyseren, bijvoorbeeld de centrale aanmeldcijfers en budget gerelateerde zaken. Het mooie aan datawetenschappelijke methodes is dat je dezelfde methodes zeer vruchtbaar kunt toepassen op diverse onderzoeksgebieden.”

Op welke manier is inbedding in de Universiteitsbibliotheek nuttig voor het Data Science Centre?

“Eén van de kerngedachten achter het Data Science Centre is dat we de faciliteiten waarin we investeren beschikbaar willen stellen voor de onderzoeksgroepen op de faculteiten. We hebben geen grote centrale organisatie en de Universiteitsbibliotheek biedt ons daarom verschillende mogelijkheden. Allereerst levert de Bibliotheek structurele middelen voor personeelsbezetting. Daarnaast lopen al onze communicatiekanalen via de Bibliotheek. Verder verzorgt de Bibliotheek ook trainingen, de coördinator digitale vaardigheidsontwikkeling van de Bibliotheek helpt ons om trainingen voor datawetenschappers mogelijk te maken. Tot slot verstrekt de Bibliotheek toegang tot datasets en infrastructuur.”

Wat zijn de plannen van het Data Science Centre voor de nabije toekomst?

“Ons hoofddoel is om de Data Science-gemeenschap verder op te bouwen en te versterken binnen de universiteit. Daarnaast zijn we van plan om hackathons te houden, waarin verschillende teams van datawetenschappers binnen een kort tijdsbestek oplossingen moeten bedenken voor complexe casussen. Tenslotte streven we ernaar om nog een grotere doelgroep te bereiken door opnieuw een Data Science Day te organiseren.

Hoewel we pas vorig jaar van start zijn gegaan met het Data Science Centre, kijken we erg uit naar nieuwe onderzoekspublicaties en nieuwe software en datasets. We zijn vooral benieuwd naar de resultaten van de vele unieke interdisciplinaire samenwerkingen. We hopen van harte dat mensen uiteindelijk onderzoek verrichten dat ze anders niet hadden gedaan.”

Uitgelicht

Open Science and Education (Onderwijs- en Onderzoeksondersteuning)

Digitale competentieontwikkeling

Onderzoek wordt steeds meer digitaal en meer data- gedreven. Om het beste te halen uit de digitale mogelijkheden zijn goede digitale vaardigheden essentieel. De Bibliotheek heeft het afgelopen jaar nog meer ingezet op ondersteuning, training en support op het gebied van digitale competentie-ontwikkeling. Bijvoorbeeld door UvA-medewerkers toegang te bieden tot kennisverrijkende workshops over de nieuwste technieken en tot gecertificeerde 'Carpentries' workshops waar onderzoekers leren omgaan met software en data. Voor datastewards verzorgt de Bibliotheek een (inter)nationaal trainings-overzicht en faciliteren we kennisdeling vanuit het RDM-netwerk. Al deze activiteiten doen we in nauwe samenwerking met belangrijke partners zoals ICTS, het UvA-Data Science Centre, de faculteiten, SURF en het Nederlandse eScience Center.

Open Science ondersteuning door de Bibliotheek

Zowel de UvA en de HvA hebben actieve Open Science communities waar onderzoekers elkaar vinden om het onderzoek meer *OPEN* te maken. Ook de Bibliotheek biedt hierbij ondersteuning. het afgelopen jaar heeft de Bibliotheek deelgenomen aan Open Science bijeenkomsten en via de website informatie en ondersteuning geboden bij Open Science. Zo ondersteunt de Bibliotheek bij het toegankelijk maken van publicaties via Open Access, het duurzaam zichtbaar maken van onderzoeksresultaten, activiteiten registreren in Pure, het veilig opslaan en het gecontroleerd delen van onderzoeksdata met metadata en DOI via UvA/HvA Figshare - de data repository van de UvA en HvA.

Ontwikkeling Research Management Services samen met ICTS

"De Bibliotheek ontzorgt onderzoekers ook bij 'papierwinkel' rond onderzoek. Hiervoor werken de Bibliotheek en ICT Services samen aan het project Research Management Services (RMS). RMS is in 2021 live gegaan bij de eerste faculteiten als een online dienst waar onderzoekers snel en efficiënt

processen voor onderzoek en data kunnen afhandelen, van datamanagement-plan tot en met Commissie Ethiek. Daarnaast werken de Bibliotheek en ICTS aan het beter organiseren van onderzoeksondersteuning bij UvA en HvA, wordt er gebrainstormd over de toekomst van de Research Support Portal en helpen informatie-specialisten van de Bibliotheek de Virtual Research Environment te ondersteunen. Zo werken de Bibliotheek en ICTS steeds intensiever samen aan het ondersteunen van onderzoek."

Leeslijsten samenstellen in Canvas

De afgelopen coronaperiode heeft laten zien hoe belangrijk goede online informatievoorziening is voor docenten en studenten. Voor optimale inzet van bronmateriaal in het onderwijs heeft de Bibliotheek de collectie in 2021 verder toegankelijk gemaakt via de digitale leeromgeving Canvas. Puttend uit (maar niet beperkt door) de bibliotheekcatalogus stelt de docent eenvoudig en met maximale vrijheid een leeslijst samen, waardoor studenten direct in de stof kunnen duiken. De Bibliotheek biedt ook hulp bij het overzetten van bestaande leeslijsten en geeft voor eigen uploads auteursrechtelijk advies op maat. Het leeswerk is altijd beschikbaar via een link in Canvas, maar ook een gedrukte editie is mogelijk.

Open leermiddelen en open data

Het hele jaar door kunnen studenten, docenten en onderzoekers workshops volgen bij de Bibliotheek, bijvoorbeeld over het gebruik van open leermiddelen en open data voor onderwijs en onderzoek. Dat laatste kwam ook aan de orde in workshops tijdens de Library Summer School 2021. Docenten maakten kennis met bruikbare open online bronnen en leermiddelen die direct inzetbaar zijn voor colleges. Gebruik van open leermiddelen en open data bespaart zo tijd en werkt inspirerend. De Bibliotheek wijst de weg naar deze open bronnen en adviseert over de manier waarop ze gebruikt kunnen worden.

In landelijk verband heeft de Bibliotheek een **kwaliteitsmodel en taxonomie voor cursusmaterialen** **information literacy** ontwikkeld en er zijn inmiddels

450

leermiddelen
open gedeeld via het platform
Edusources.

400

Workshops

In 2021 heeft de Bibliotheek meer dan 400 workshops, trainingen en colleges verzorgd over informatie- en digitale vaardigheden voor onderwijs en onderzoek aan de UvA en HvA.

Na een campagne van de Bibliotheek hebben **1568 onderzoekers** een ORCID ID geregistreerd met daaraan verbonden **7545 publicaties**.

"I very much enjoyed the Friday Coffee & Data sessions organised by the Data Science Centre. It was amazing to see how big a role data science plays in so many projects around Faculties. We already touched upon some topics, in which I learnt from the fellow members. This is knowledge that I also again used in my teaching."

— Dr. Tessa Blanken, postdoctoral researcher at the Faculty of Social and Behavioural Sciences Programme group Psychological Methods

7.646

Onderzoeksresultaten

De Bibliotheek faciliteerde het afgelopen jaar de registratie van 7.646 onderzoeksresultaten van de UvA en HvA in het PURE systeem.

Ook lezenswaardig
ORCID

[The DSC Awards Funding for Data-Driven Research at the Informatics Institute](#)

[De Easy Access-regeling: nieuwe auteursrechtregeling hbo](#)

[DSC Announces Top International Advisory Board Readers in Canvas wordt gebruiksvriendelijker](#)

[Open access fonds](#)

[Altmetric | Wie heeft het over mijn publicatie?](#)

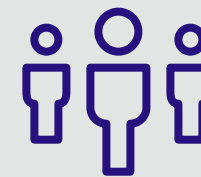

Data Science Day 2021:
Interactieve workshops en presentaties

10

**Onderzoekers uit
5 faculteiten**

130

Bezoekers

In 2021 zijn meer dan

287

**Data management plannen
verwerkt**

De Bibliotheek heeft het afgelopen jaar **238 keer** een docent geholpen met het maken van een leeslijst of reader in Canvas: zo zijn in totaal **1738 items** via Canvas beschikbaar gemaakt.

Open Collecties (Toegang tot informatie)

Artificial Intelligence toegepast op historische kaarten

Het Allard Pierson is gestart met een uniek project voor toepassing van Artificial Intelligence (AI) op historische kaarten. Bij het Allard Pierson trainden studenten software om objecten op gedrukte kaarten automatisch te ‘herkennen’. Projectleider Wim Kuppen legt uit.

Wat is de aanleiding voor dit project?

“We zijn dit project samen met hoogleraar historische cartografie Bram Vannieuwehuyze en dr. Melvin Wever gestart omdat onderzoekers steeds meer behoefte hebben aan beeldherkenning op gedigitaliseerde kaarten. Zo kunnen ze sneller, nauwkeuriger en efficiënter beelden op kaarten voor hun onderzoek gebruiken.

Het Allard Pierson wil zulke beeldherkenning daarom aan de gedigitaliseerde kaarten toevoegen. Ook de Bibliotheek zet in op verdere ontwikkeling op het gebied van AI. Vandaar dat beide ernaar streven de projectresultaten online te publiceren, zodat ze goed bruikbaar zijn voor onderzoekers.”

Hoe werkt het?

“We gebruiken de software Hasty, al kan deze in eerste instantie nog niets. Om de software te trainen, markeren studenten op een aantal kaarten handmatig alle te herkennen objecten. Per kaart leren we Hasty dat een bepaalde afbeelding bijvoorbeeld een molen is. Als we die plaatjes vaak genoeg markeren, dan weet de software: ‘Als ik zo’n plaatje tegenkom, dan is het echt een molen.’ Hoe meer plaatjes je toevoegt, hoe nauwkeuriger het wordt. Na de training kan Hasty op andere, vergelijkbare kaarten objecten geautomatiseerd herkennen. Wat Hasty leert kunnen we exporteren, waardoor het AI-model door anderen gebruikt kan worden. Uiteindelijk bieden we de gegevens op zo’n manier aan dat onderzoekers automatisch verbindingen kunnen leggen met andere data.”

Waarom hebben jullie voor de Atlas der Nederlanden gekozen als pilot?

“Allereerst is deze atlas een topstuk binnen onze collectie. Bovendien is de inhoud een uiteenlopende verzameling kaarten die zich goed leent voor machinaal leren. Deze atlas bevat vroegmoderne historische kaarten en dergelijke kaarten vormen de kerncollectie van de kaartenverzameling van het Allard Pierson. De weergave van objecten op kaarten uit deze periode

verschilt per kaartenmaker maar weinig. Door Hasty met deze kaarten te trainen, ontwikkelen we een model waarmee we al onze vroegmoderne kaarten geautomatiseerd kunnen verwerken. Andere instellingen kunnen soortgelijke kaartcollecties ook op deze manier verrijken als ze van het vrij toegankelijke AI-model gebruikmaken.”

Wat is er in 2021 bereikt?

“Vorig jaar voerden we een pilot uit. Hierin trainden we Hasty via een eerste set kaarten met invoer door studenten, de hoogleraar en de projectleider. De onderzoekers beoordelen de resultaten zeer positief en dragen graag bij aan een vervolgproject. Met behulp van vrijwilligers moet het model verder worden getraind.

We hebben de trefwoorden vast kunnen stellen, waardoor we weten welke objecten we met bijbehorende termen moeten markeren. We weten ook wat we niet moeten markeren: een streep op een kaart kan bijvoorbeeld een weg zijn of landsgrens, maar alleen een mens kan zien wat dit betekent. Een dergelijke interpretatie kan de software niet maken en daarom zijn zulke objecten niet zinvol om te markeren.”

Wat zijn de ambities voor de toekomst?

“We willen eerst de verbeterpunten uit de evaluatie verwerken. Daarna gaan we in het vervolgproject samen met vrijwilligers ongeveer zeshonderd resterende kaarten markeren. Vervolgens zullen we alle ruwe data als openbaar toegankelijke, linked open data publiceren. Verder willen we het AI-model uit Hasty exporteren en als model beschikbaar stellen. Dat mag iedereen kosteloos kopiëren, aanpassen en verspreiden. Onze toekomstambitie is om een vrij beschikbare interface te creëren, waarmee gebruikers kunnen zoeken naar objecten op kaarten en waarin ook een waarheidsgetrouwe weergave mogelijk is.

Ten slotte willen we alle vroegmoderne kaarten van het Allard Pierson graag digitaliseren en verrijken met AI-gestuurde beeldherkenning.”

Wim Kuppen

Uitgelicht

Open Collecties

(Toegang tot informatie)

Digitaal depot

De Bibliotheek heeft een groeiende hoeveelheid digitale collecties, vooral bij het Allard Pierson, museum en kennisinstituut voor de erfgoed-collecties van de UvA. Het gaat om museale, bibliografische en archiefcollecties, zowel uit digitaliseringsprojecten als materialen die alleen in digitale vorm bestaan, zogeheten *digital born*-objecten. Om al deze objecten verantwoord op te slaan heeft de Bibliotheek in 2021 een start gemaakt met het opzetten van een digitaal depot. Dit depot wordt de centrale plaats voor het opslaan, bewaken van toegang en bewaren van digitale collecties volgens de gangbare standaarden voor lange termijn-preservering.

Creative User Empowerment

Het project Creative User Empowerment is een samenwerking tussen het Badisches Landesmuseum Karlsruhe en het Allard Pierson en is onderdeel van de digitale transitie van de Bibliotheek. Het project richt zich op het inzetten van Artificial Intelligence (AI) om (erfgoed)collecties te ontsluiten en zoekresultaten te verrijken. Met de te ontwikkelen open-source tool xCurator kunnen AI-technologieën worden gebruikt om collecties breder en diepgaander te doorzoeken en te hergebruiken. Deze technologie maakt onverwachte uitkomsten mogelijk. Het project is begin 2021 van start gegaan met onderzoek naar datasets, doelgroepen, user journeys en AI-toepassingen. In 2022 wordt een Proof of Concept ontwikkeld en eind 2023 wordt de betaversie gelanceerd.

[Creative user empowerment](#)

New RDA

New RDA (Resource Description & Access) heeft sinds 2021 veel impact op de manier van catalogiseren en vindbaarheid van collecties. Vergeleken met het eerdere RDA-werkproces, zijn content en structuur in New RDA meer

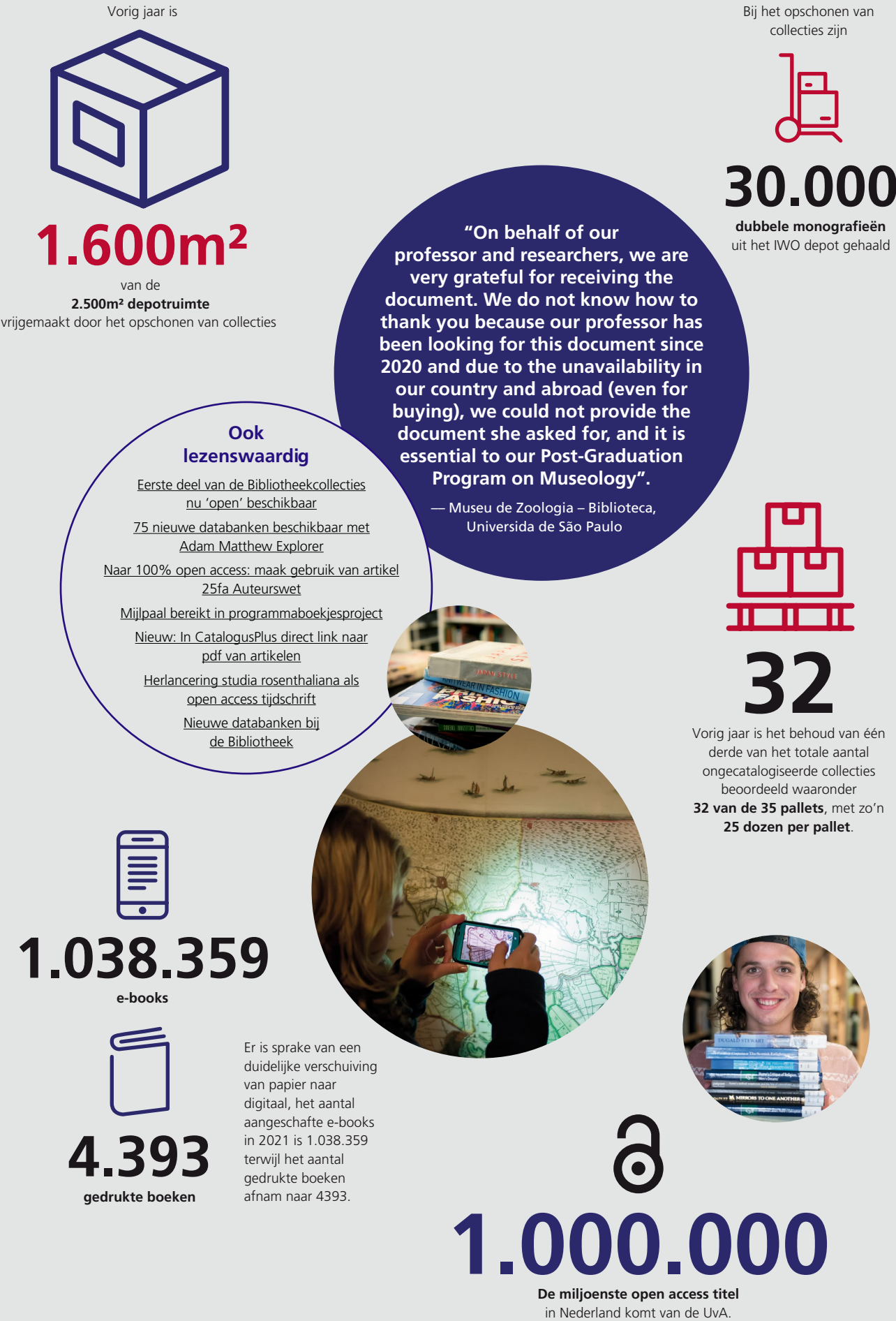
verenigd. Hierdoor ontstaan meer mogelijkheden voor het linken van informatie. New RDA is dan ook bij uitstek geschikt voor gebruik in een linked data-omgeving. Ook vergemakkelijkt New RDA het doorzoeken van collecties omdat er meer termen vindbaar zijn. Zo kan de gebruiker niet alleen gemakkelijker vinden wat hij of zij zoekt, maar ook gemakkelijker aanverwante zaken ontdekken binnen én buiten de eigen instelling.

Linked Open Data

Eind 2021 hebben onderzoekers van Create het verzoek gedaan om drie datasets te laten opnemen in de Linked Open Data (LOD) infrastructuur van de Bibliotheek. LOD maakt onderzoek mogelijk dat data uit verschillende bronnen combineert. Dit verzoek heeft geleid tot een pilot voor een nieuwe dienst voor het ondersteunen van onderzoek: de Bibliotheek gaat drie collecties onderzoeksdata hosten als LOD. De Bibliotheek host sinds 2021 alle eigen collectie-metadata als LOD en in deze pilot, die doorloopt in 2022, wordt nagegaan of de infrastructuur die daarvoor is opgezet ook geschikt is voor het publiceren en hosten van data afkomstig uit onderzoeksprojecten.

Ruimtegebruik depots

Het Project Depotcollecties heeft ten doel zo'n 10 kilometer materiaal te ontsluiten dat gedurende enkele decennia in het IWO-depot is geplaatst, maar nog niet toegankelijk is voor onderwijs en onderzoek. Daarnaast wordt het depotruimtegebruik met circa twintig procent teruggebracht door afstoting van niet langer relevante collecties of dubbel materiaal en een efficiënter gebruik van de beschikbare vierkante meters. De keuze van de conservator om een collectie te behouden of af te stoten wordt door verschillende collega's getoetst. Een klein team werkt doorlopend aan het maken van collectiebeschrijvingen op basis waarvan toekomstige gebruikers kunnen bepalen of zij het materiaal willen inzien, wat inmiddels al tot eerste aanvragen heeft geleid.

Open Campus (De Bibliotheek als ontmoetings- en studieplek)

In het Universiteitskwartier verrijst dé bibliotheek van de 21e eeuw

Marloes van Wagtendonk en Robin van Schijndel

Studeren in de nieuwe Universiteitsbibliotheek wordt een beleving. Marloes van Wagtendonk en Robin van Schijndel, beide betrokken bij het ontwerp en de bouw van de nieuwe 'UB', lichten alvast een tipje van de sluier op.

Hoe is de Universiteitsbibliotheek betrokken bij de bouw en het ontwerp?

“Sinds het allereerste ontwerp zijn we als Universiteitsbibliotheek bij dit project betrokken. Vanaf de architectenselectie bepaalden we in iedere fase wat we konden doen met de input van medewerkers en studenten. We zaten daarom vaak met studenten, docenten en een architect aan tafel te brainstormen over de inrichting van onze eigen ruimtes.

Op een gegeven moment maakten we een plaatjes-enquête die we ‘studieplekken Tinder’ hebben genoemd, waarop studenten ‘ja’ of ‘nee’ moesten zeggen. Dat gaf ons veel informatie over wat zij wel of niet wilden qua inrichting. Daarnaast reisden we de wereld rond om bij andere bibliotheken inspiratie op te doen. Je krijgt immers maar een keer de kans om dé bibliotheek van de 21ste eeuw te creëren.”

Waar houden jullie je mee bezig in dit project?

“Van grote zaken tot de kleinste details, van aanbesteding van los meubilair tot het creëren van een video wall en een digitale plattegrond. We zijn momenteel bezig met ruimtelijke oriëntatie (‘Way Finding’) en de locaties van de prullenbakken. In augustus gaan we de boekenkasten in een mockup-model op werkelijke grootte bekijken en testen.

Daarnaast bereiden medewerkers de boekencollectie nu voor op de verhuizing. We streven naar een interessante, prikkelende collectie, waarbij er bijvoorbeeld aandacht is voor publicaties van UvA-onderzoekers. Daarbij lichten we bepaalde thema's uit, zodat we de collectie mooi kunnen presenteren. Ten slotte plaatsen we op de eerste verdieping van de huidige locatie steeds andere voorbeelden van meubilair, afbeeldingen en kunstwerken om studenten warm te draaien voor de nieuwe Universiteitsbibliotheek.”

Wat waren de highlights in 2021?

“Vorig jaar waren er drie highlights. Allereerst ontwierpen we een nieuwe bewegwijzering: alle boeken kregen een eigen, vaste plek in een ruimte, zodat wanneer je zoekt in de catalogus je direct weet waar in de bibliotheek je moet zijn. Het is leuk om te zien dat

de UvA het ontwerp voor bewegwijzering in alle universiteitsgebouwen wil doorvoeren. Daarnaast is er een kelder onder het nieuwe gebouw gemaakt terwijl er oorspronkelijk sprake was van een broze fundering. Verder bedacht een UvA-commissie met een architect om het gevelschem grafisch te bedrukken met een regel uit het gedicht ‘Awater’ van Martinus Nijhoff: ‘Lees maar, er staat niet wat er staat’, vertaald in alle talen waar de UvA in doceert. Iedereen is er blij mee, ook de gemeente en monumentenzorg. Daar zijn we best trots op.”

Wat betekent het nieuwe gebouw voor gebruikers van de bibliotheek?

“Allereerst vinden we het zeer belangrijk dat studenten zich bij binnenkomst direct welkom voelen. Het idee is dat ze in het atrium meteen een warme ontvangst krijgen en worden ondergedompeld in een UvA-sfeer, bijvoorbeeld met een tentoonstelling en heel veel medestudenten.

Daarnaast is het gebouw een voormalig ziekenhuis en dat geeft ook sfeer en inspiratie. Dit gebouw wordt een bruisende academische Bijenkorf, waar veel generaties UvA-studenten vele uren gaan werken. We willen ze daarom de ruimte geven om dingen te ondernemen en evenementen te organiseren.

Behalve een werkplek vinden we het ook belangrijk om een warme academische gemeenschap te zijn, door bijvoorbeeld UB-diners en een leesclub en filmclub te faciliteren. In de voormalige snijzaal komt nu een bioscoop. De nieuwe Universiteitsbibliotheek wordt een hele fijne plek waar studenten goede herinneringen aan overhouden. Nog even geduld...”

Uitgelicht

Open Campus

(De Bibliotheek als ontmoetings- en studieplek)

Video Call Booths

Tijdens de lockdown woonden veel studenten hoorcolleges en werkgroepen online bij in de campusbibliotheken. Om dit beter te faciliteren zijn in het afgelopen jaar op de locaties Singel, Sciencepark en Roeterseiland zogenaamde Video Call Booths (videobelkappen) geplaatst. De ervaringen van gebruikers zijn door middel van interviews in kaart gebracht, waarbij nadruk lag op het meten van geluidsniveau, lichtniveau, instructie in de ruimte, mogelijke alternatieven op de campus en gebruiksgemak. Studenten bleken positief over het gebruik van de videobelkappen, afhankelijk van de ruimte waarin ze worden gebruikt. De videobelkappen worden vooralsnog gehandhaafd en in 2022/23 wordt mogelijk een nieuwe versie ontwikkeld.

[De Bibliotheek presenteert eigen Video Call Booths](#)

Online Study Space

Online Study Space is ontstaan in coronatijd en is in 2021 doorontwikkeld tot een veelzijdig platform waarin studierichtingen en studentengroepen hun eigen kanalen hebben en studenten studiesessies volgen onder begeleiding van een studentenhost. Aanvullend kunnen studenten onder meer online workshops bijwonen en deelnemen aan activiteiten zoals 'Study Challenge of Studybuddy', die deelnemers stimuleren om met medestudenten gestructureerd aan hun studiedoelen te werken. Docenten onderhouden binnen Online Study Space via speciale kanalen contacten met hun studenten. Het project-team peilt regelmatig de mening van studenten en docenten en hun ervaringen zijn input voor de verdere ontwikkeling en verrijking van het platform.

[Online Study Space UvA](#)

[Online Study Space HvA](#)

Lees- en boekenclubs

Lezen is denken met andermans hoofd, vond Schopenhauer al eens. Voor het samenbrengen van verschillende perspectieven, heeft de Bibliotheek vorig jaar in twee varianten lees- en boekenclubs opgezet.

De leesclub van de Universiteitsbibliotheek wordt gehost door een studievereniging, student of studentengroep, zij geven inhoudelijk invulling aan het programma van de boekclub. De Bibliotheek ondersteunt bij de ontwikkeling hiervan. Tijdens de samenkomsten is er ook een VIP aanwezig: de auteur van het werk of iemand die erbij betrokken is.

De HvA Boekenclub is een voor alle HvA-studenten openbaar toegankelijke club die samenkomt bij FLOOR, het cultureel platform van de HvA. Vooraf kiezen de lezers gezamenlijk het boek. Daarna komt de boekenclub samen om het boek te bespreken onder leiding van HvA-docent Nederlands Aalt Prins. Tijdens deze bespreking gaat de groep in op de individuele lees-ervaringen. Zo leren studenten verschillende inzichten en meningen over literatuur te onderscheiden.

Studieplekken

In 2021 heeft de Universiteitsbibliotheek het aantal studieplekken verder uitgebreid. Er zijn nieuwe studieplekken gekomen op Roeterseiland, en ook de ruimtes die al in 2020 zijn opgeleverd op deze locatie zijn na de coronaperiode volledig in gebruik genomen. Door functionele aanpassingen op de locaties Singel en Roeterseiland zijn extra samenwerkruimtes gecreëerd. De studieplekken in het Bushuis die vanwege verbouwing zijn afgestoten, zijn vervangen door studieplekken in het P.C. Hoofthuis.

In 2021 had de Bibliotheek 6.105 studieplekken beschikbaar, waarvan **4.175** bij de **Universiteitsbibliotheek** en **1.930** bij de **Hogeschool bibliotheek**

6.105
studieplekken

De Hogeschool bibliotheek handelde vorig jaar

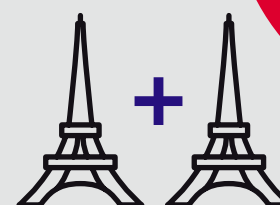

1.009
digitale vragen
af via Topdesk

“De Online Study Space heeft mij geholpen om wat structuur te creëren. Ik vind het prettiger om samen te studeren en het helpt mij om afleidingen zoals Netflix en Youtube te weerstaan.”

— Alana Hoornsman

Voor de constructie van de nieuwe Universiteitsbibliotheek is een **hoeveelheid staal** gebruikt die overeenkomt met twee Eiffeltoren.

Ook lezenswaardig

[Gevelscherm icoon nieuwe universiteitsbibliotheek](#)
[Bouwtransport nieuwe universiteitsbibliotheek over water](#)
[Archeologen vinden skeletten op binnengasthuisterrein](#)
[Little Free Fashion Library #LFFL](#)

Ten tijde van (toegangs)beperkende coronamaatregelen heeft de Universiteitsbibliotheek de **daling van het aantal beschikbare studieplekken weten te beperken tot**

15%

De Universiteitsbibliotheek heeft in 2021 zijn een recordaantal van

12.497
vragen afgehandeld
via mail of Whatsapp

Vorig jaar zomer lanceerde de Universiteitsbibliotheek de Mobile Library app, waarmee studenten de bibliotheek als het ware 'in hun broekzak' hebben. De app heeft inmiddels meer dan 2.500 aangemelde gebruikers.

2.500
aangemelde gebruikers
Mobile Library app

Open Up (Kennisdelen)

“De verhuizing naar de begane grond van het Wibauthuis brengt ons heel veel”.

FLOOR is het Cultureel Platform van de HvA dat met verrassende programmering bijdraagt aan bewustwording van actuele thema's. In 2021 is FLOOR verhuisd naar de plint van het Wibauthuis. Programmamakers Milan Moheb en Demi van de Worp vertellen.

Wat is de rol van FLOOR?

“Onze programmering richt zich vooral op de HvA-student, om hen extra verdieping te geven in hun studie. Het is ‘verdieping met een knipoog’ doordat we onderwerpen vanuit verrassende perspectieven belichten. Dat doen we op verschillende manieren: documentaires, theater, panelgesprekken en exposities met randprogrammering.

Het is onze missie om je ogen te openen voor wat er in de wereld gebeurt, maar vooral ook om te laten zien hoe je je daartoe kunt verhouden. We creëren met FLOOR een plek waar iedereen naartoe kan komen om curriculumoverstijgende kennis op te doen, elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren.”

Bevalt jullie nieuwe locatie?

“De verhuizing naar de begane grond van het Wibauthuis brengt ons heel veel: we zijn veel meer zichtbaar. We hebben nu een etalage en een eigen voordeur. Dat is echt een verschil vergeleken met de aula van het Kohnstammhuis of verstopt achter een deur op de tweede verdieping van het Wibauthuis. Het hebben van een eigen plek die we niet hoeven te delen maakt ook dat we meer kwaliteitscontrole hebben op de programma's die we aanbieden.

Als je bij binnenkomst om je heen kijkt, ziet het er echt uit als een professionele evenementenlocatie. De beleving voor het publiek is daardoor ook veel beter. Ook qua techniek zijn we een stuk professioneler geworden, waardoor bijvoorbeeld documentaires er veel mooier uitzien en beter klinken. Het ziet er nu allemaal retestrak uit!”

Hoe gaat het met de bezoekersaantallen na corona?

“Er is echt een wereld vóór en een wereld na corona. Mensen lijken een stuk selectiever te zijn met hun tijd.

Maar we zien gelukkig wel weer steeds vaker terugkerende studenten bij onze programma's. Dat is erg leuk om te zien.”

Kunnen jullie iets vertellen over de programmering van FLOOR?

“We programmeren altijd vanuit de brede thema's van duurzaamheid, diversiteit en digitalisering. Bijvoorbeeld in onze huidige tentoonstelling ‘All Gone’ – gecreëerd door The Visual Methodologies Collective – combineren we duurzaamheid met kunstmatige intelligentie (AI). Door AI te voeden met allerlei klimaatfeiten, zijn fictieve toekomstscenario's gecreëerd. Zo laten we je met digitale middelen reflecteren op mogelijke manieren om te leven met klimaatverandering.

In samenwerking met Students that Matter hebben we in november ‘A New Beginning’ naar FLOOR gehaald. In deze fototentoonstelling werkte fotograaf Cigdem Yuksek met jongeren die, na hun vlucht naar Nederland, op zoek gaan naar hun identiteit. Wie ben je en wie wil je worden? En wat als je jezelf opnieuw zou moeten uitvinden? Bij dit soort programma's komt er echt iets moois naar boven, waarbij nieuwe inzichten en verbindingen ontstaan.”

Hoe komen jullie programma's tot stand?

“We hebben een studentenprogrammaraad waar we samen mee sparren. Zo weten we wat er leeft onder studenten. Daarnaast laten we ons inspireren door onze interne partners zoals de HvA Bibliotheek, HvA Pride, SeSi en de Green Office, en door externe partners zoals Waag, De Balie en Pakhuis de Zwijger. Wij vinden het belangrijk om het podium te geven aan diegenen die echt vanuit eigen ervaring spreken over de onderwerpen die we belichten. Daarom blijven we met veel enthousiasme op zoek gaan naar verhalen om te delen.”

Team FLOOR: vlnr Demi van de Worp, Liselotte Klein, Milan Moheb en Lucas de Flines

Uitgelicht

Open Up (Kennisdelen)

Allard Pierson genomineerd

In 2021 werd het Allard Pierson genomineerd voor de European Museum of the Year Award (EMYA). Deze prijs gaat naar een recent vernieuwd museum dat een divers publiek weet aan te trekken, een unieke sfeer en beleving creëert en onderwijs en sociale verantwoordelijkheid hoog in het vaandel voert. In mei 2022 presenteerde het Allard Pierson zich tijdens een congres in Tartu, Estland. Hoewel het Allard Pierson uiteindelijk niet won – die eer ging naar het Haarlemse Museum van de Geest – is de nominatie een enorme erkenning voor de herinrichting en invulling van het Allard Pierson als brug tussen wetenschap en samenleving.

[Allard Pierson genomineerd voor EMYA](#)
[Video nominatie EMYA 2022](#)

Summerschool en MuseumCamps

Het Allard Pierson organiseerde vorig jaar opnieuw de jaarlijkse Summerschool History of the Book, vanwege corona gebeurde dit voor de tweede keer online. Er was voor ieder wat wils: van historische kookboeken tot reisverslagen over Suriname uit 1700. De Summerschool werd afgesloten met de Frederik Mullerlezing door Elisabeth Savage (Oxford University en London Rare Books School) over kleur in de boekgeschiedenis. Het Allard Pierson organiseerde ook voor de vijfde keer de zogenaamde MuseumCamps, die dit keer in het teken stonden van betwist erfgoed. Het vertellen van beladen verhalen vanuit verschillende perspectieven en het belichten van ongelijke verhoudingen is een belangrijk agendapunt binnen hedendaagse musea en erfgoedinstellingen.

[Frederik Mullerlezing](#)
[MuseumCamp 2021](#)

Steun voor podiumkunsten en grafische vormgeving

Het Allard Pierson beheert voor het Nederlands Jazz Archief en Theater in Nederland de podiumkunstencollecties. Daarnaast zijn er collecties in eigendom overgedragen, zoals van Gaudeamus en Donemus en het Nederlands Archief Grafisch Ontwerp (NAGO). Het Allard Pierson is daarmee het geheugen van de podiumkunsten en grafische vormgeving in Nederland. Met het duurzaam financieel perspectief in de vorm van subsidiegelden van het Ministerie van OCW, kan het Allard Pierson zich sinds 2021 nog sterker inzetten voor beheer, behoud en ontsluiting van de collecties voor makers, wetenschappers, journalisten en het grotere publiek.

Misschien valt er wat te lachen – het werk van Peter van Straaten

In 2020 kon het Allard Pierson met dank aan onder andere de Vereniging Rembrandt een groot deel van de nalatenschap van tekenaar Peter van Straaten aankopen. In 2021 nomineerde de Vereniging Rembrandt deze verwerving om een jaar lang hun boegbeeld te worden. Na stemming door leden en sympathisanten eindigde het Allard Pierson op de derde plaats. Dat er nog veel belangstelling is voor het werk van Peter van Straaten bleek ook direct na de opening van de tentoonstelling ‘Misschien valt er wat te lachen – Terugblikken op Peter van Straaten’. Ondanks de coronamaatregelen was de tentoonstellingsruimte onafgebroken druk bezet.

[Verwerving Peter van Straaten genomineerd](#)

Godinnen van de Art Nouveau

De vrouw was rond 1900 de droom én de nachtmerrie van een generatie kunstenaars die de werkelijkheid probeerden te ontvluchten. Godinnen van de art nouveau was de eerste tentoonstelling in Nederland gewijd aan de fascinatie voor de vrouw in de art nouveau. Het Allard Pierson organiseerde deze tentoonstelling in samenwerking met het Badische Landesmuseum in Karlsruhe en het Braunschweigische Landesmuseum in Braunschweig. Dit internationale project maakte het mogelijk om objecten uit de eigen collectie aan een breed en internationaal publiek te presenteren. Gemiddeld werd de tentoonstelling door de ruim 36.000 bezoekers beoordeeld met een 8,3.

[Interview met Dr. Yvonne Brentjens](#)
[Unique Beardsley find in Amsterdam collection](#)

Bibliotheca Philosophica Hermetica ontsloten

Sinds november 2020 is het Allard Pierson een unieke en bijzondere bruik-leencollectie rijker. Het Rijksdeel van de Bibliotheca Philosophica Hermetica (BPH) telt 4400 kostbare werken over de hermetische traditie. Dit is een verzamelaar voor filosofisch-religieuze en praktisch-esoterische teksten die zijn ontstaan in het hellenistische Egypte, en die hun ingang vonden in zowel de joodse, christelijke als Arabische cultuur. De BPH bevat vele, vaak zeldzame en unieke werken over onder meer rozenkruisers, alchemie, mystiek, gnosis, soefisme, kabbala, antroposofie, vrijmetselaars en de heilige graal. In 2021 is de gehele collectie gecatalogiseerd en daarmee toegankelijk gemaakt voor het publiek.

Gedurende het jaar 2021 publiceerde Allard Pierson

653

nieuwsberichten
met een totale
mediawaarde van € 1.690.695

Een greep uit de programmaonderwerpen van FLOOR:

- Groen doen met mijn pensioen
- Inclusief communiceren
- Hoe repareert Marleen Stikker het internet?
- Dierentuinen: noodzaak of plat vermaak?
- Gender in de blender

— Uit het
gastenboek van het
Allard Pierson

“Lang op moeten wachten...
maar dan toch eindelijk
post-corona het museum na
de verbouwing bewonderd.
Chapeau!! Zeer smaakvol
gedaan!!”

“Ik werk regelmatig
samen met FLOOR. Het team is
organisatorisch sterk, maar ze zijn
vooral ook een inhoudelijke
sparringpartner. Door onze krachten
te bundelen creëren we samen
sterke programma's, waarmee we
studenten en medewerkers raken.
Het is een fijn en gezellig team om
mee samen te werken!”

— Rosa van der Zwet,
HvA Studentenzaken

FLOOR organiseerde
in tijden van corona
50 events waarop ruim
2.800 aanmeldingen
zijn gekomen

2.800

aanmeldingen

“FLOOR is een
fijne omgeving om inzichten
op te doen, te netwerken en plezier
te hebben. Ik ben er dan ook vaak te
vinden: als bezoeker of als
werkstudent. Ook denk ik graag mee
met de invalshoek van een student
aan de HvA. Van elk event of
bijeenkomst steek ik wel iets op.”

— Donna van Oorschoot,
Student Pedagogiek

Ook lezenswaardig

[EXPO Zuidoost](#)

[Tentoonstelling: Stripboeken als
wetenschappelijke publicatie](#)

[De ontdekking van de natuur op
shortlist Jan Wolkers prijs](#)

[Oude egyptisch dierenmummie
in ct scanner](#)
[A New Beginning](#)

Allard Pierson organiseerde
ondanks corona

5

speciale tentoonstellingen

Het Allard Pierson was in 2021 167 dagen gesloten
wegens corona. Desondanks ontving het museum:

49.079

Bezoekers

34

Schoolklassen

Cijfers

Kerncijfers 2021

HvA Bibliotheek

x € 1.000	Werkelijk	Begroting	Verschil
Opbrengsten:	45	232	-187
Externe opbrengsten	45	232	-187
Opbrengsten:	11.564	11.569	-5
Dekking dienstverlening	11.564	11.569	-5
Opbrengsten	11.609	11.801	-192
Kosten:	5.435	5.318	117
Personeelskosten	3.458	3.417	41
Exploitatiekosten	1.808	1.695	113
Huisvestingskosten	7	21	-14
Afschrijvingen en interne rente	162	185	-23
Kosten:	6.304	6.306	-2
Kosten dienstverlening	6.304	6.306	-2
Kosten	11.739	11.624	115
Nettoresultaat	-131	177	-308

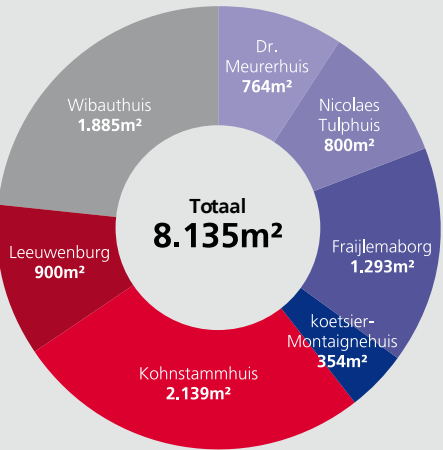
UvA Bibliotheek (excl. Allard Pierson)

x € 1.000	Werkelijk	Begroting	Verschil
Opbrengsten:	319	831	-512
Baten werk in opdracht van derden	0	0	0
Externe opbrengsten	319	831	-512
Opbrengsten:	33.902	35.270	-1.368
UvA Interne levering en diensten	33.902	35.270	-1.368
Opbrengsten	34.221	36.101	-1.880
Kosten:	18.347	20.617	-2.270
Personeelskosten	9.580	9.724	-144
Exploitatiekosten	8.485	10.470	-1.985
Huisvestingskosten	42	200	-158
Afschrijvingen en interne rente	240	223	17
Kosten:	16.096	16.280	-184
Kosten dienstverlening	16.096	16.280	-184
Kosten	34.443	36.897	-2.454
Nettoresultaat	-222	-796	574

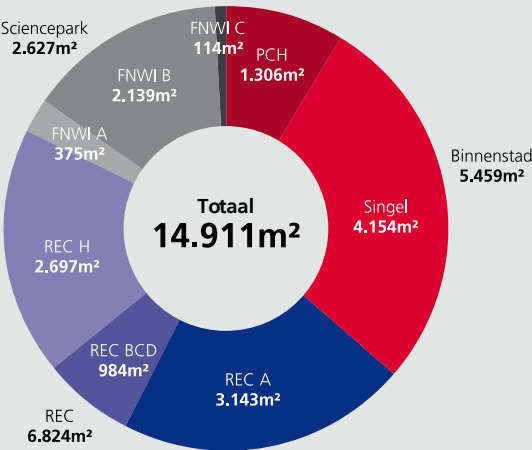
Allard Pierson

x € 1.000	Werkelijk	Begroting	Verschil
Opbrengsten:	1.949	2.325	-376
Baten werk in opdracht van derden	1.493	1.060	433
Externe opbrengsten	456	1.265	-809
Opbrengsten:	9.543	9.214	329
Dekking dienstverlening	9.543	9.214	329
Opbrengsten	11.492	11.539	-48
Kosten:	7.066	7.345	-279
Personeelskosten	4.956	4.822	135
Exploitatiekosten	1.796	2.207	-411
Huisvestingskosten	220	0	220
Afschrijvingen en interne rente	95	317	-222
Kosten:	4.866	4.443	423
Kosten dienstverlening	4.866	4.443	423
Kosten	11.932	11.788	143
Nettoresultaat	-440	-249	-191

Locaties

Aantal locaties HvA
(in m2)

Aantal locaties UvA
(in m2)

Personeel in dienst

HvA Bibliotheek

PID - OBP	Werkelijk	Begroting	Verschil
FTE	42,4	42,6	0,2
prijs (x € 1.000)	€ 2.780	€ 2.803	€ 24-

UvA Bibliotheek

PID - OBP	Werkelijk	Begroting	Verschil
FTE	169,3	171,5	2,2
Prijs (x € 1.000)	€ 12.869	€ 13.108	€ 239

Studenten

Aantal studenten HvA

Studenten	48.716
OP	2.089

Aantal studenten UvA

Studenten	41.206
WP inclusief AMC (547)	4.394

Uitleningen UvA

	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal	166.695	160.233	185.219	98.554	86.757

In de uitleen van fysiek materiaal tekent zich de laatste jaren een dalende trend af. Deze trend is het meest zichtbaar bij de Universiteitsbibliotheek. De beperkende coronamaatregelen in de afgelopen twee jaar hebben hierbij zeker een rol gespeeld, maar in het algemeen kan worden gesteld dat de vraag naar digitale literatuur al enkele jaren toeneemt. Deze verschuiving heeft zich ook vertaald naar het collectiebudget van de Universiteitsbibliotheek, waarin digitale collecties inmiddels een aanzienlijk grotere component vormen dan fysieke collecties.

Collectiebudget Universiteitsbibliotheek 2021

Fysieke collecties € 0,5 miljoen	Digitale collecties € 7,6 miljoen
-------------------------------------	--------------------------------------

Colofon

Tekst: Bibliotheek UvA/HvA

Fotografie: Monique Kooijmans / Els Zweerink

Ontwerp: April Design